

BUITEN

8^E JAARGANG N^O. 7.

ZATERDAG 14 FEBRUARI 1914.

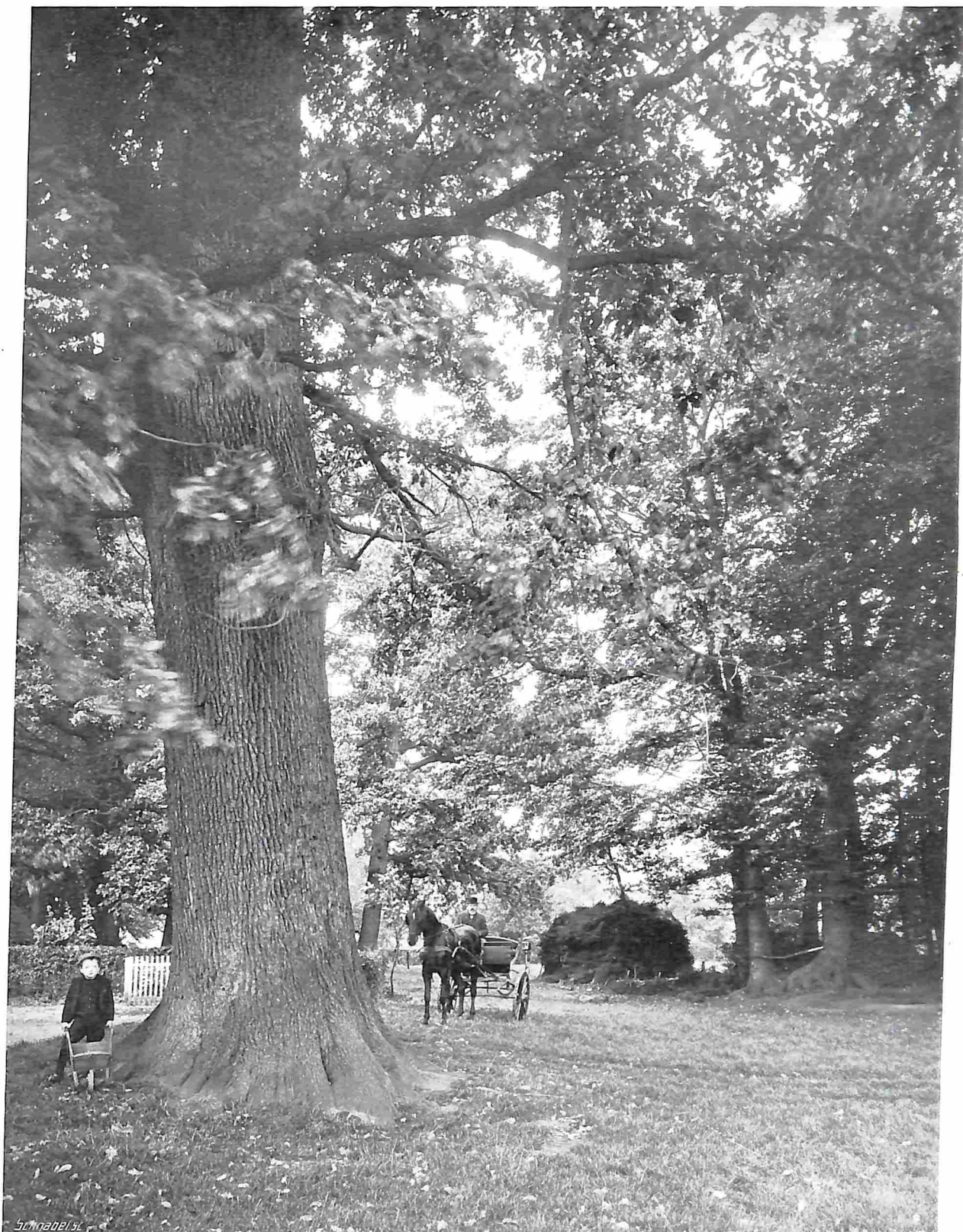

Foto C. Steenbergh.

DE DIKKE BOOM BIJ WINTERSWIJK.

BUITEN

Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE DIKKE BOOM BIJ WINTERSWIJK. ILLUSTRATIE . . .	BLZ. 73
DE GEHEIMZINNIGE VIOLIST, DOOR WILLIAM LE QUEUX (7) ..	74
AVOND, (GEDICHT), DOOR JAN J. ZELDENTHUIS . . .	75
VITERBO, DOOR H. VAN REYN DE KORT, GEÏLLUSTR. BLZ.	76—79
HOE ONZE OVERGROOTOUDERS ADVERTEERDEN, DOOR CAREL HANSEN . . .	BLZ. 71
EEN NEDERLANDSCHE RASVEE-FOKKERIJ, (II), DOOR A. J. G. VAN MERKESTEIJN, GEÏLLUSTREERD. . .	BLZ. 80—82
EEN KWELGEEST, (SLOT), DOOR L. F. HOOGSTEDEN . .	BLZ. 82
HET SLOT LIESVELD, DOOR J. DE HAAN, GEÏLLUSTREERD ..	83
BEKROONDE GEVEL TE DELFT, GEÏLLUSTREERD . . .	84
HONDEN ALS VOEDSEL, DOOR K.	84
VAN WIE IS DE LUCHT? door G.	84
DE INSTALLATIE VAN ZAANDAM'S SOCIAAL-DEMOCRATISCHEN BURGERVADER, DEN HEER K. TER LAAN. ILLUSTRATIE ..	84

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers **Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam**, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten.” Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's. Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Uitgave van SCHELTEMA & HOLKEMA'S, BOEKHANDEL
K. Groesbeek & Paul Nijhoff - AMSTERDAM -

DE GEHEIMZINNIGE VIOLIST

door WILLIAM LE QUEUX.

(Geautoriseerde vertaling.)

(7)

EEN aantal vrij groote, en, voor mijn ongeschoold oog, zeer mooie goudvisschen zwommen er langzaam en sierlijk in rond, en niet enkel in de vaas, doch ook in en uit een doorschijnend rotspartijtje, dat leek te bestaan uit lichtgevend kwarts, verschillende soorten vloeispaath, en hard als diamant en vol schittering.

Alles was kunstig verlicht door verborgen elektrische lampen, die in alle richtingen onder de oppervlakte van het water stralen gedempt licht van de schoonste en meest verschillende tinten wierpen. Het water stond bijna tot aan den rand van deze kristallen vaas, en aan de oppervlakte plaste een fonteintje. Eenige oogenblikken lang was de kleur van het water van dit fonteintje amber; daarna werd het langzamerhand rose; dan langzamerhand weder groen; en dan weder schoot het plotseling naar boven met de prachtigste en meest afwisselende kleurschakeeringen, die ik niet beschrijven kan. Telkens vertoonde er zich een zeer eigenaardige kleur in, een soort van donkerrood, waar geel en rood en groen van verschillende steeds wisselende tinten doorheen liep. Ik merkte op, dat deze kleur steeds langer bleef dan een van de andere.

Mijn aandacht werd plotseling afgeleid door Gasperini's stem.

„Ik zie”, zeide hij, „dat uw gedachten geconcentreerd zijn op het fonteintje in de amphora. Eigenlijk is het geen amphora, maar ik noem het maar zoo. De karper in die vaas behoort tot de zeldzaamste die ik bezit. De amphora is gisteren pas opgesteld. Ik hoop dat het idee u bevalt? 't Is geheel iets nieuws.

„Ik vind het heel mooi”, antwoordde ik. „Ik vind, dat het effect, dat door de lichten in het water, door de glinsterende karpers, maar nog het meest door die fontein met z'n trillende tinten, want ze lijken letterlijk te trillen, bepaald prachtig is. Ik heb nog nooit iets dergelijks gezien”.

„Laten we de fontein eens van wat dichterbij bekijken”, zeide hij, opstaand. Terwijl wij erbij stonden, was de fontein ongeveer ter hoogte van mijn borst. „Buig u er eens een beetje over heen”, zeide Gasperini op eigenaardigen toon. Ik deed het.

„Wat een zonderlinge lucht”, merkte ik op, terwijl ik de vreemde geur, die blijkbaar uit het water van de fontein opsteeg, inademde. „Wat is het? Maar wat is dat, de geur is aan het veranderen, ja, ze is nu al heelemaal anders”.

„U heeft gelijk, ze is veranderd”, antwoordde Gasperini. „Ze verandert voortdurend. Ze verandert precies als de lichten doen, langzaam en geleidelijk”.

„O, deze, deze geur is heerlijk”, riep ik uit. Wederom snoof ik haar op met een zeer behagelijk gevoel. „Nu is ze alweer anders. Wat is dit voor een geur, Signor? Het doet me denken aan muskus”.

„Het is ook muskus, tenminste een soort van muskus”.

Plotseling trok ik mijn hoofd terug. „Bah!” riep ik uit. „Whhh! die lucht is verschrikkelijk, gewoon afschuwelijk”.

„Ik heb u daar straks toch gezegd, dat de geuren geregeld veranderen, steeds afwisselen”, zeide mijn metgezel zonder eenige ontroering. De toon van zijn stem maakte, dat ik mij tot hem wendde en hem aankeek. En weder zag ik in zijn ondoorgrondelijke oogen dien blik van den adder!

Doch nu maakte het geen indruk op mij. Ik begon gewoon te geraken aan die plotselinge snelle veranderingen in de uitdrukking van zijn gelaat zoowel als aan die in zijn stem.

Op dat oogenblik deed een licht, ritselend geluid ons ons allebei plotseling omwenden.

De gordijnen waar wij onderdoor waren gegaan om in het vertrek te komen, waren dicht, en ervoor, een paar pas van ons af, stond een man, die blijkbaar pas was binnengetreden.

Ik zeg een man. Het wezen echter, dat daar voor ons stond was wel het wonderbaarlijkste ding in menselijke gedaante dat ik ooit gezien heb of zien zal.

Zijn gelaat, omlijst door sneeuw wit haar, dat over zijn hals afviel, was gegroefd en met duizend rimpels bedekt. Zijn leeftijd schatte ik op dien van Methusalem. Boven den rug van zijn beenigen arendsneus stonden de kleine, staalgrijze oogjes, vreemd dicht bij elkaar en diep in het hoofd, en waren bijna geheel verborgen door dikke, ruige, overhangende, eveneens geheel witte wenkbrauwen, die echter de oogen niet genoeg verborgen om hun kwaadaardige, wraakgierige uitdrukking te maskeeren. Bijna in tweeën gevouwen, kon zijn lengte hoogstens vier voet bedragen hebben, en ik zag dadelijk, dat zijn linker hand geheel misvormd en de arm tot aan den elleboog verdraaid was als de wortel van een zeer ouden wijnstok. Wij hadden ons nauwelijks omgewend, toen een vreeselijke grijnslach, die bijna onmiddellijk zijn afschuwelijk gelaat nog verder ontsierde, mij tot de ontdekking deed komen, dat zijn mond bijna geheel tandeloos was.

Eenige oogenblikken lang stonden wij daar zonder iets te zeggen, en zonder ons te bewegen. Toen wendde ik mij om, om iets tot Gasperini te zeggen. Ik schrok.

Zijn geheele voorkomen was volkomen veranderd. Naast mij stond niet langer een man vol leven, een man wiens wonderbaarlijke wilskracht zich in zijn oogen afspiegelde, een man die blijkbaar een buitengewone persoonlijkheid was, en een ongemeen sterk karakter bezat, een man, wiens gelaat een diepen indruk moest maken op allen die het eens hadden aanschouwd; in de plaats van dit alles stond ik nu naast een reus wat zijn lichaam betrof, doch die verder een wezen zonder enig verstand had kunnen zijn, zóo zwak en weifelend was de uitdrukking van zijn gelaat. Zijn geheele houding was verzwakt, en de blik, dien ik nu in zijn oogen opmerkte, was laf, ja bijna smeekend.

Zijn lippen bewogen zich bevend, doch geen geluid ontsnapte hem. Eindelijk kwamen er eenige klanken uit zijn keel, doch ze waren nauwelijks hoorbaar. Zooveel maakte ik er echter wel uit op, dat hij gaarne wilde dat ik mij verwijderden zou, en dit wel dadelijk.

Zonder verder dus een woord te zeggen, ging ik naar de gordijnen, en wierp een snellen, nieuwsgierigen blik naar den ouden man, terwijl ik hem voorbijging.

Toen ik mij nog even omwendde, voor de gordijnen zich achter mij sloten, zag ik Gasperini's oogen op die van den oude gevestigd, hulpeloos, naar het mij voorkwam, en alsof zijn wonderlijke bezoeker hem op de een of andere manier gehypnotiseerd had, hem, den laatsten man, van wien ik zoo iets zou hebben mogelijk geacht.

HOOFDSTUK V.

STOMME GETUIGEN.

Toen ik weder in Grave End Road stond, was mijn brein geheel verward. Ik had Gasperini's huis verlaten door het vertrek waarin ik de eerste maal gelaten was, en zoo voorbij het geheimzinnige beeld van Isis, en daarna de gangen af, zonder iemand te ontmoeten.

Eenige minuten lang had ik naar mijn jas en hoed moeten zoeken, waarvan een van de zwijgende, donkere mannen mij bij mijn komst ontlast had, en eindelijk vond ik ze in een klein eigenaardig achthoekig vertrek, welks ingang verborgen was door een gordijn, dat zoo volkomen dezelfde kleur had als de muur er om heen dat ik het niet had opgemerkt.

Op de eenige tafel in dit vertrek lag een zachte „Amerikaansche” hoed met breeden rand, en ook een vreemd-gevormde stok van het een of ander bruin hout. Ik giste onmiddellijk, dat deze voorwerpen aan Gasperini's bezoeker behoorden. Mijn aangeboren nieuwsgierigheid noopte mij, den hoed op te nemen en er binnen in te kijken. Daar vond ik den naam van den winkel waar hij gekocht was — een winkel in Palermo. Ook was er nog met erg beverig schrift een tweede naam in geschreven: „Mario Bondi”. De hoed was nog bijna nieuw, en moest, naar mijn meening, nog al wat gekost hebben. Ik had aan den oude opgemerkt, dat hij in geen enkel opzicht armoedig gekleed was, en dat zijn kleeren van een goeden snit waren, hoewel hij natuurlijk geen figuur had, dat, zooals de kleermakers zeggen, „goed draagt”. Ook de stok had mijn aandacht getrokken. Ik was getroffen door het feit, dat zulk een buitengewoon oud man zonder stok liep, en de gedachte kwam nu bij mij op, dat misschien de zwijgende

bedienden hem zijn stok hadden afgenomen, en niet gekomen waren toen hij hem terug vroeg, want zij schenen bijzonder afkeerig van spreken te zijn. Dat de mannen hem binnen gelaten hadden, maakte ik op uit het feit, dat zijn hoed en stok dáár waren. Er was niets bijzonders aan dien stok, behalve dan, dat hij bijzonder zwaar was, de korthed ervan in aanmerking genomen, en zoo uitgesneden dat hij een slang moest voorstellen, waarbij de kop en nog een paar duim van het reptiel zich recht-hoekig ombogen om zoodoende een handvat te vormen. De oogen, die bestonden uit kleine, zwarte, schitterende kraaltjes, leken wel te leven.

Terwijl ik het huis verliet, dacht ik over al deze dingen na, en liep langzaam en in gedachten verzonken Grave End Road af in de richting van Hall Road. Langzamerhand dwaalden die gedachten af naar de twee sfinxachtige, buitengewoon zwijgzame Nubiërs, die menschelijke automaten méér nabij kwamen dan ik ooit gezien had. Ik vroeg mij af, of zij bevel hadden ontvangen van Gasperini om nooit hun lippen te ontsluiten? Hoe kwam het anders dat zij nooit een woord zeiden? Ik had wel meer van dat soort menschen gezien, een massa, wat dat aangaat, diè ook onhoorbaar liepen en grijnsden, want nog geen twee jaar geleden had ik een reis den Nijl op gemaakt tot aan Khartoem. Het terugdenken aan dien tocht schiep een nieuwen gedachtengang. Bij mijn eerste bezoek aan Gasperini had ik opgemerkt, dat de twee Nubiërs een smalle gevlochten leren riem om den hals droegen, waaraan een heel dun, rond zilveren plaatje hing van ongeveer vier duim in middellijn, met een achthoekige versiering om den buitenrand. Ook vandaag hadden zij ze weer gedragen, en hieruit maakte ik dus op, dat zij ze altijd droegen. Toen ik nu zoo over den Nijl dacht, herinnerde ik mij zeer goed, dat ik dergelijke ronde plaatjes wel meer had zien dragen, doch nooit door volwassenen. Te Kalabsha, een dorpje in Neder-Nubië, een weinig ten noorden van Wady-Halfa — een dorpje dat beroemd is om zijn wonderschoonen tempel — had ik precies zulke zilveren plaatjes zien dragen. Daar droegen al de halfnaakte, vuile kinderen ze. Terwijl ik aan hen dacht, was het of ik weer de vieze lucht rook, die ze afgeven, en welke z'n oorzaak vindt in de gewoonte hunner ouders om hen met ongezuiverde ricinus-olie te zalven.

Wederom zag ik tientallen van die naakte kinderen, zwart als ebbenhout, spelen in de dikke zanderige modder op de oevers van den Nijl, terwijl de zilveren plaatjes aan hun hals bengelden, „een onfeilbaar middel tegen het Booze Oog”, zooals mijn reusachtige dragoman mij op ernstigen toon verklaarde. Hij had mij zulk een plaatje gebracht om het nauwkeuriger te bekijken, en mij zorgvuldig de geometrische teekening van halve cirkels en driehoeken, die op den rand waren gegraveerd, aangewezen, met een inscriptie in het Arabisch, waarvan ik de beteekenis vergeten ben, hoewel hij 't mij wel had uitgelegd.

Ik herinner me echter zeer duidelijk, dat hij mij tévens vertelde, dat alleen kinderen, en niet volwassen Nubiërs, deze amuletten doorgaans dragen. En nu droegen deze beide bedienden van Gasperini ze toch, en ik wist genoeg omtrent hun ras om ervan verzekerd te zijn, dat zij ze niet droegen zonder een bepaald doel.

Mijn gedachten dwaalden weer af naar den ouden man met de verwrongen hand. Wat een zonderling uiterlijk had die oude! Wie was hij — en dit wekte mijn nieuwsgierigheid nog het allermeest — waarom was Gasperini zoo doodelijk bang voor hem geweest? Er bestond niet de geringste twijfel, of de plotselinge, blijkbaar onverwachte verschijning van den oude had Dario Gasperini in één enkel oogenblik geheel krachteloos gemaakt, hem geestelijk lam geslagen op een manier die ik niet mogelijk zou hebben geacht als ik zelf niet getuige was geweest van de verandering.

Plotseling viel me iets in, en ik bleef staan. De oude man zou hoogstwaarschijnlijk wel niet lang bij Gasperini blijven. Dit leek mij absoluut zeker toe. Hij zou weldra weder uit het huis komen. Misschien had hij het al wel weder verlaten, in welk geval . . .

Ik nam een plotseling besluit. Ik keerde om, en ging vlug de straat weder af. Als de oude nog niet weg was, zou ik hem volgen als hij er uit kwam, en zien waar hij bleef.

De fortuin begunstigde mij. Toen ik Hall Road weder uit kwam om Grave End Road in te gaan, zag ik een kleine, gebogen gestalte met lang wit haar, dat aan weerszijden van onder een breedgeranden flambard uit kwam, voortschuivelen over het trottoir en zwaar op een stok leunen. Blijkbaar was hij pas het hek van Gasperini's huis uitgekomen, dat nog geen vijftig meter van den hoek van Hall Road af stond. Hij verwijderde zich van mij.

Op een dertig meter achter hem blijvend, volgde ik hem, en begon me weldra te verbazen over de snelheid, waarmede hij, voor iemand van zijn leeftijd, voortliep.

Aldus liepen we voort tot de oude de taxi-standplaats bij het St. John's Wood station bereikte. Hij had voortdurend om zich heen gekeken, alsof hij zocht naar een taxi. Nu riep hij er een aan, klauterde er met merkwaardige vlugheid in, en sloeg, na een enkel woord tegen den chauffeur gezegd te hebben, het portier achter zich dicht.

Een oogenblik later zat ik in een andere taxi, en volgde hem. Wij reden snel Baker Street af, sloegen links af Oxford Street in, toen via South Molton Street, Bond Street, en Vigo Street, Regent Street in. Voor het Café Royal hield de taxi van den ouden man stil. Na mijn chauffeur bevolen te hebben, een meter

of tien meer achteruit stil te houden, boog ik mij voorover en door de glazen ruit voorin zag ik, hoe de oude man uitstapte. kalm zijn chauffeur betaalde, den taxi wegzond, en, voortdurend zwaar op zijn stok leunend, het café binnenging.

Schijnbaar doelloos achter hem aan slenterend, zag ik hem de groote zaal binnegaan, en volgde hem ook daartoe. Daar het Zaterdagmiddag was, was het er vrij vol.

Verscheidene bezoekers, die aan tafels bij de deur zaten, zwegen plotseling en keken naar deze eigenaardige verschijning. Ik zag hoe enkelen onder elkaar opmerkingen maakten, en daarna onverhopen begonnen te grijnzen, zonder er zich om te bekommeren of de oude man dit lachen zag of niet, een karaktertrek, die méér voorkomt bij onopgevoede Engelschen dan bij welke andere natie ter wereld ook. Voor het meerendeel sloegen de bezoekers geen acht op hem, of keken slechts ter loops naar hem, terwijl hij voorbijging. Buitenissigheden zijn zoo gewoon in deze groote cosmopolitische wereld die Londen heet, dat een individu, dat, door zijn excentriek voorkomen, kleeding of optreden in de straten van een plattelandsplaats onmiddellijk door een menigte zou gevolgd worden, doorgaans onopgemerkt blijft in Londen.

In den versten hoek van de zaal zat een buitengewoon mooie vrouw in het zwart aan een tafeltje, met een tumbler met strootjes erin voor zich. Ik bemerkte haar juist toen zij den ouden man in het oog kreeg, opstond en hem tegemoet kwam. Zij was rijzig, donker, met groote dikke wrongen blauwzwart haar, waarop een hoed die haar zeer flatteerde. Verder was zij hoogst smaakvol en rijk gekleed. Haar oogen waren groot en bruin, haar teint goed, hoewel wat bijgewerkt, en haar lippen waren rood en vol. Zij begroette den oude met een innemenden glimlach, en ging toen langzaam met hem naar haar tafeltje terug, waar het tweetal eenige minuten later zeer dicht bij elkaar, en blijkbaar in een ernstig gesprek gewikkeld zat.

„Als je „Beauty and the Beast” wilt zien”, merkte een jongmensch, dat aan een tafeltje dicht bij het mijne zat, op tegen de jonge dame in wier gezelschap hij zich daar bevond, „dan moet je maar eens omkijken”, en hij maakte een hoofdgebaar naar den hoek. Het meisje wachtte een oogenblik en keerde zich toen om. Misschien wel een halven minuut lang hield zij haar blik op den ouden man en zijne gezellin gevestigd. Toen wendde zij zich weder om.

„Wat 'n vreeselijke, oude vogelverschrikker!” hoorde ik haar zeggen, en ik zag haar lichtelijk huiveren. „Hoe is 't mogelijk, dat 'n vrouw gezien wil worden met zoo'n wezen! Ik zou er den moed niet toe hebben”.

De jonge lieden hadden hun gesprek hervat en ik keek de zaal rond om te zien wat er van den kellner geworden was, dien ik mijn bestelling had opgegeven, toen ik den jongen man plotseling hoorde uitroepen:

„Goeie genade, Gladys, kijk die ouwe man, die jij 'n afschuwelijke oude vogelverschrikker noemt, eens 'n geld hebben!”

Ik keek snel weder naar den hoek waar de oude zat. Enkel de beide jonge menschen keken naar hem. Op het tafeltje met marmereen blad lag een stapeltje bankbiljetten, die de oude man plat hield met zijn misvormde hand, terwijl hij met de andere de bankbiljetten een voor een opsloeg, en ze blijkbaar zorgvuldig telde.

Ik zie uitstekend, en vanwaar ik zat — slechts enkele meters van hem verwijderd — kon ik de waarde van de briefjes lezen, terwijl hij de hoeken een voor een omsloeg. Vijf, tien, vijftien, twintig, vijfentwintig, dertig, vijfendertig, veertig, vijfenvertig, vijftig, vijftig pond aan vijf-pond biljetten om mee te beginnen. Toen volgde er nog honderd pond in briefjes van tien pond. Toen tweehonderd pond in briefjes van twintig pond. Vervolgens zes biljetten elk van vijftig pond. Toen een biljet van honderd pond. Waarschijnlijk had hij eenige der biljetten geteld voor mijn aandacht op hem gevestigd werd, en derhalve maakte ik de gevolgtrekking, dat daar minstens een som van duizend pond voor hem lag.

Onmiddellijk kwam de gedachte in mij op, dat hij die van Gasperini had. Zoowel hij als zijn gezellin schenen te zwelgen in hun geld.

(Wordt vervolgd).

AVOND.

Als 's avonds moe de dagen zwijgen,
Geen klank meer klinkt door 't open raam,
De nachtwind suizelt in de twijgen,
De sterren en de maan tezaam

Bleek stralend aan den hemel trillen,
Vér, achter 't zijden wolkengaas,
Als over de aarde ligt een stille,
Weemoedig-teedre, weeke waas,

Voel ik de rust àl zegnend komen
En in haar armen neemt zij mij
Door schaduw van zwaar-loof'ge boomen,
Tot waar op eenzaam-brede hei

Ik zie al eindelooze vrede
Der wereld, die geen grenzen kent,
En langzaam dwaal ik, droomend, mede
Met haar, . . . naar verten . . . onbekend . . .

JAN J. ZELDENTHUIS.

Foto Giacomo Brogi.

MIDDELEEUWSCHE FONTEIN TE VITERBO.

VITERBO.

WE zouden met den middagtrein naar Viterbo gaan, was de afspraak, die zonder enig bezwaar gemaakt werd, al was het nog vier dagen vóór den bepaalden dag. In Holland hadden we er natuurlijk het bekende commentaar „tenminste, als het goed weer is” aan toegevoegd, maar dat is in Italië in dezen tijd totaal overbodig. Niemand denkt er over, rekening met het weer te houden; het spreekt zoo van zelf, dat elken dag de lieve zon haar licht weer over dit mooie land laat schijnen en ofschoon ze wel eens een enkel keertje wat te veel van het goede geeft, zijn we toch niet tevreden, als ze zich laat wachten, zóó heeft ze ons door hare aanwezigheid verward.

Na ongeveer drie kwartier door allerlei straten en wegen van

Rome gereden te zijn, kwamen we eindelijk aan een stationnetje, waarvan ik het bestaan nooit vermoed had. We stapten in den trein en voort ging het naar Viterbo.

Bij de eerste halte, die we aandeden, zagen we de St. Pieter vlak voor ons liggen. 't Was een prachtig gezicht zooals zij zich daar in hare volle majesteit vertoonde. De weg was dicht bij Rome nogal vlak en dor, maar langzamerhand begint hij vruchtbaarder te worden en vliegen we langs uitgestrekte bosschen en wijngaarden, waar de vrouwen met hunne roode hoofddoeken de rijpe druiventrossen plukken. 't Is alles kleur en als we een 40 K.M. gereden hebben, ligt er op eens een meer voor ons, zóó blauw en met zulke reusachtige bergen op den achtergrond, dat we vol bewondering zijn, die nog grooter wordt, als we aan den oever een geweldige burcht zien liggen. 't Is een grootsch gezicht, dat enorm laat-middeleeuwsche gebouw, dat een warme grijsbruine kleur heeft, daar als 't ware uit diepblauwe water te zien oprijzen. Vriendelijke Italiaansche reisgenooten vertellen ons, dat dit het meer van Bracciano is en de burcht in de 15e eeuw is gebouwd. Men kan zich er nauwelijks een denkbeeld van vormen hoe de Italianen, als ze merken dat vreemdelingen hun land bewonderen, bereidvaardig zijn om hen op alles te wijzen en hoeveel moeite ze zich geven de reis zoo aangenaam mogelijk te maken.

Aan den voet van het heuvelachtige bosch, dat in het noordoosten een geweldige omheining vormt, ligt het oude Viterbo. De vulkanische bergketen, die in nauwe verbinding met het eeuwenoude woud staat, laat maar al te duidelijk de gesteldheid van het land zien en hevige aardbevingen hebben hier de grillige bergen en ravijnen gevormd. Het lot van gansch Italië stond in de middeleeuwen in nauwe betrekking tot dat van Viterbo en menigen slag is onder hare muren geleverd en heel wat bloed van de onderdrukkers en verdrukten heeft in de hoekige straten en pleinen gevloeid. De groote vestingmuur en de torens, welke dienden om de burgers te beschermen, getuigen nog van de noodzakelijke verdediging tegen de vijandelijke aanvallen.

Langen tijd heeft Viterbo tot residentie van de pausen gediend en paus Eugenius III (1145) ging zich na een strijd met de Romeinen in Viterbo vestigen en wist de inwoners voor zich te winnen en tegen Rome op te zetten. Van dien tijd af dateert de haat, die

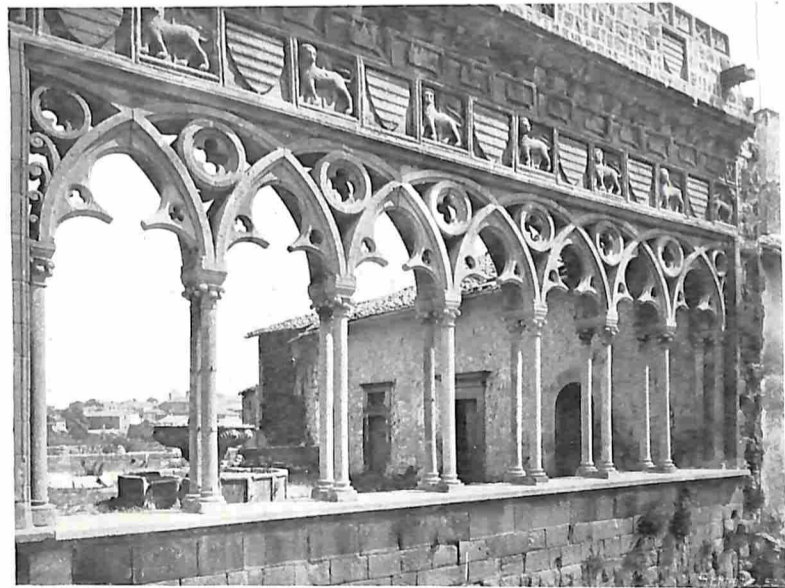

Foto Giacomo Brogi.

VITERBO. LOGGIA VAN HET PAUSELIJK PALEIS.

gedurende drie eeuwen de bevolking van Viterbo en Rome tegen elkaar koesterde. Barbarossa richtte hier den zetel van Clemens III op en breidde het leger uit, dat, door haat opgezweept, een oorlog tegen Rome ondernam en hoofdzakelijk den St. Pieter als doel voor zijn wraak uitzocht.

Ze overwonnen en voerden de bronzen deuren der kerk als zegeteeken mede.

In 1207 vaardigde Innocentius III in Viterbo het gewichtige Concilie uit, waardoor de politieke basis der katholieke kerk grondvest werd en nu ontvlamde de strijd tegen Rome, die eenige jaren verminderd was, weer opnieuw. Nu echter werd Viterbo, dat zich eerst met de Toskaners verbonden had, maar door deze spoedig verlaten, door de Romeinen overwonnen en deze eischten als oorlogsschatting de bronzen St. Pieter-deuren terug, de sleutels van de Stadspoorten en de klok van het Stadhuis, die nu nog in den toren van het Kapitoel te Rome luidt.

Nog heel wat strijd is er gevoerd, totdat Viterbo in 1435 onder de pauselijke heerschappij kwam, een heerschappij, die vier eeuwen zou duren.

Eerst in 1870 werd het bij het koninkrijk Italië aangesloten. Heel wat ellende en haat heeft er in dien tijd geheerscht en als men het oude stadje ziet met zijne streng Romaansche bouwwerken, die door den byzantijnschen invloed wel eenigszins verzacht worden, kan men zich best voorstellen overal geharnaste en gewapende mannen te voorschijn te zien komen.

Terwijl we de stad doorliepen en de groote schaduwen zagen, die de vooruitspringende daken, monumentale poorten en fonteinen op de zon beschenen straat wierpen, kreeg ik den indruk, dat alles bruin en goud was. De zon had alles met goudpoeder overgoten en alleen de sombere groote schaduwvlakken gaven rust aan de oogen.

Als alle kleine stadjes van Italië heeft ook Viterbo eene enorme menigte kleine winkeltjes, die alleen hunne bestemming duidelijk maken door een groote deur of eigenlijk eene opening, want de deur wordt er 's ochtends gemakshalve meestal uitgenomen. Van uitstalkasten is geen spoor te vinden, maar meestal krijgt men eenig idee van wat er in zoo'n winkel te vinden is, doordat een gedeelte van de koopwaar aan haken in de deuropening hangt en verscheidene brooden zagen we buiten tegen den muur gespijkerd, wat in deze warmte en met de ongelofelijke massa vliegen, niet zoo'n heel erg smakelijk gezicht opleverde, maar enfin, alles went en in ruil voor het mooie, wat zoo'n stad geeft, eten we met onbewogen gezicht het brood, dat er bijna als krentenbrood uitziet. 't Loopen door zoo'n oud stadje is een genot, want telkens komen we voor allerlei verrassingen; prachtige oude huisjes, mooie fonteinen, kerken, palazzi en schilderachtige poortjes vonden we bij menigte en hoewel elke stad in Italië eene bezienswaardigheid bezit, 't zij een oude fontein, kerk of stadhuis, zooveel moois als in Viterbo ziet men zelden in een klein stadje vereenigd.

Telkens weer zagen we nieuwe schoonheid voor ons en toen we uit een klein donker straatje kwamen, zagen we eensklaps op een groot, zonnig plein het oude pausenpaleis met loggia liggen. We kregen het gevoel, alsof we voor een betooverd slot stonden. Alles was als uitgestorven, geen mensch zagen we, ook het plein was geheel leeg, en een van de mooiste gebouwen, die Italië bezit, lag daar in grootsche stille pracht voor ons. De enorme trap, die toegang tot het paleis geeft, het paleis met zijne gothische boogvensters en de daaraan zoo prachtig passende loggia met hare rij van fijne zuiltjes, waardoor we het blauw en groen van den achtergrond zien schemeren, 't was alles een droom, waaruit men door praten of luide bewondering, bang is te ontwaken.

Daar we wisten, dat het paleis van binnen te zien was, belden we aan; de deur werd ons door een monnik geopend, die ons de verschillende pauselijke vertrekken liet zien. Deze vielen ons wel wat tegen, ze konden aan elke gegoede burgerfamilie behoord hebben en hoe gaarne ik het ook wilde, ik kon er geen persoonlijk cachet aan ontdekken. Achter één der vertrekken was een balcon, van waar we een prachtig uitzicht op het oude Viterbo hadden. We zagen de heerlijke oude palazzi en de torens van de kathedraal daar zoo rustig en vredig liggen, alsof nooit oorlogsstormen dit plaatsje geteisterd hadden. Hoewel we maar weinig tijd hadden, besloten we toch er nog even heen te gaan en dan desnoods den volgenden dag te vertrekken, want eerst waren we maar vluchtig het stadje doorgelopen en ons verlangen had zich naar het Pauselijk paleis gericht. Nu we het echter daar zoo zagen liggen, lokte het ons met onweerstaanbare macht, waar geen ontkomen aan was.

Het stadje met zijn oplopende straten was op het warme middaguur, waarop haast alle Italianen hun „dolce far niente” genieten, stiller dan ooit; een paar vrouwen, die met een waterkruik op het hoofd bij een fontein met elkaar ston-

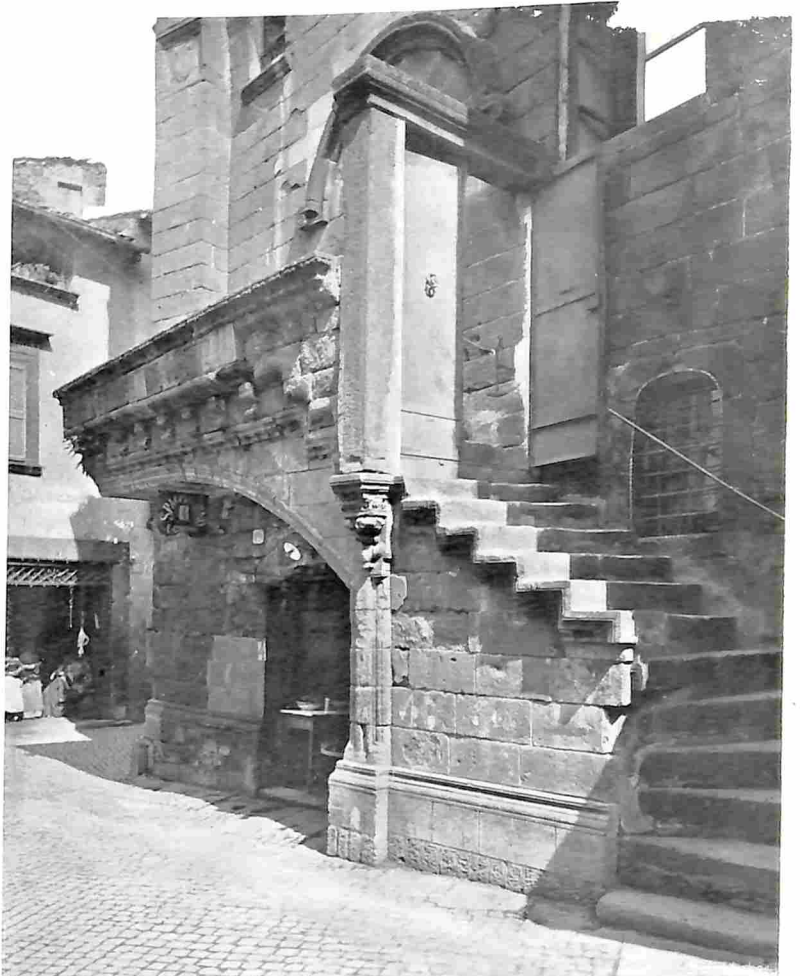

Foto Giacomo Brogi.

VITERBO. TRAP EN BALCON VAN HET HUIS POSCIA.

den te praten, een paar droomerige ezeltjes met hun geleider, die zich ook niet al te veel haastte, dat was het geheele verkeer en ik kreeg het gevoel, dat wij in onze moderne toeristenkleding er in 't geheel niet bij pasten. We zagen het plein S. Pellegrino met zijn donkere schaduwen voor ons liggen, de binnenplaats van het „palazzo dei Farnesi”, dat door zijn groene en roode geraniums op het balcon een heerlijk kleureffect gaf tegen de oude grijze steen van het huis, het „Casa Poscia”, waarvan het onderste gedeelte van de trap een wenteltrap is, die feitelijk niet bij den stijl past, doch juist daardoor zoo belangrijk omdat we hier een vermenging van Romaansch en Gothisch vinden, die hier niet tegen elkaar indruischen maar zeer harmonisch samenwerken.

Ook de kerken geven haast allen wat moois te zien en veel zou ik van uw geduld vorderen, als ik ze alle beschreef, maar van enkele wil ik toch trachten u eenigszins een indruk te geven.

De kathedraal is helaas zoo dikwijls gerestaureerd, dat de oorspronkelijke Gothische gevel langzamerhand geheel Barok

Foto Giacomo Brogi.

VITERBO. TRAP EN BALCON OP HET BINNENPLEIN VAN HET PALAZZO FARNESE.

geworden is. De klokketoren heeft nog zijn oorspronkelijken stijl behouden en steekt zijn spits nog even trotsch naar boven, alsof de kerk, zijn naaste buurman, hem trouw was als vroeger en ook nog zijn mooie oude omhulsel droeg.

Evenals bij alle groote kathedralen in Italië staat de klokketoren niet op de kerk, maar is ongeveer een paar meter ervan af gebouwd.

De kerk heeft van binnen zuilen, met prachtig gebeeldhouwde kapiteelen, die alle vol afwisseling in hunne motieven zijn, zelfs voorstellingen van fabels, die door bijgeloof en fantasie zijn ontstaan, ontbreken niet.

Een van de mooiste kerkinterieurs vond ik dat van de S. Sisto, welke van eene prachtige ruimteverdeling is. Een geweldigen indruk gaf het ons, toen we de vuile lap, die de deur bedekt, hadden weggeschoven en de geheimzinnige ruimte binnentraden.

Deze gaf ons het gevoel, dat we in een „Godshuis” waren, zonder roode lappen met gouden franjes, zonder papieren bloemen op het altaar. Hier deed de stemming hef, en het geheimzinnige stille licht, zooals we het in Holland in enkele dorpskerkjes soms zoo heerlijk aanreken. De kerk was in drie deelen verdeeld. Aan het eind van het middelste gedeelte was een breede trap van ongeveer vijftien treden, die naar het onaantastbaar hoog en rustig boven alles liggende altaar leidde. De eenige kleur in deze mooie rustige grijze steenmassa was in de gewelven aangebracht, die donkerblauw waren geschilderd met gouden sterren.

De S. Francesco met zijne mooie Gothische en renaissance graltomben, waar de pausen, die in Viterbo leefden, hun laatste rustplaats vonden, is een van de grootste kerken, haar oude bouw kan men nog zien, maar meer dan twee derde is er van gerestaureerd en er lang niet door verfraaid.

Gelukkig zijn de grafmonumenten nog geheel onbeschadigd en konden we van de prachtige beeldhouwwerken ten volle genieten.

In de S. M. della Verita hadden we het geluk, de kloostergang met het fleurige bloemtuintje te kunnen zien. 't Is een genot in zo'n koele beschaduwde gang te loopen, het zonlicht door de bogen naar binnen te zien vallen, steeds onderbroken door de schaduw van de pijlers en dan in dat gouden licht de mooie kleurige bloemen te zien bloeien, terwijl meestal midden in den tuin een klare waterstraal de lucht inspuist.

Zooals alle steden, die door bergen zijn omgeven, heeft Viterbo een enorme voorraad water en reeds in eeuwenoude tijden was het bekend, dat deze stad het allerbeste drinkwater bezat.

Men richtte er verschillende monumenten voor op en men kan er zeker van zijn, op elk plein, al is het nog zoo klein, een fon-

Foto Giacomo Brogi.

VITERBO. PAUSELIJK PALEIS MET LOGGIA.

tein of bron aan te treffen, die zoo geheel bij het eigenaardige van de stad past. Op het marktplein is die fontein meestal de verzamelaarsplaats van de bewoners, vooral 's avonds; als de vrouwen met hun groote waterkruiken, die door allen, zelfs door kinderen, op het hoofd gedragen worden, water komen halen en de mannen de gebeurtenissen van den dag bespreken, ezels en groote gehoornde ossen komen drinken, dan is er niets schilderachtigers denkbaar, dan ziet men een stukje echt Italiaansch volksleven.

De allermooiste fontein vond ik een middeleeuwsche, die op een klein oud pleintje stond, waar hij heelemaal bij paste: hij is omgeven door marmeren stoep treden en ligt dus eenigszins hoog; krachtig gebeeldhouwde leeuwen komen uit een boog te voorschijn en bewaken de gansche omgeving.

Wie in Italië komt en Viterbo niet gaat zien, mist een van de grootste schoonheden van dit land en nergens voelden we zoo het grootsche en bekorende van het oude als juist hier.

De kleine omliggende bergplaatsen zijn vol poëzie en we zouden nu naar Bagnaia gaan, een van de dichtstbijliggende plaatsjes, waarvan ik u later misschien eens vertel.

H. VAN REYN DE KORT.

HOE ONZE OVERGROOTOUDERS ADVERTEERDEN.

DE vaak geestige Kinker — of was het Fokke Simonsz? — beschrijft ergens, hoe een weduwe van een winkelier een doodsadvertentie van haar man opstelt, welke meteen de mededeeling moet bevatten, dat zij de zaak voortaan zal drijven. Een verstandig man assisteert haar bij dat lastige werk en weet 't ten slotte daarheen te leiden dat de advertentie alleen zal bevatten dat de echtgenoot is overleden en de echtgenoot blijft koekbakken, geloof ik.

Wij kunnen ons dat slecht meer voorstellen, waar we tegenwoordig ons er toe bepalen alleen graad van geliefdheid, ouderdom en qualiteiten van de(n) overledene te vermelden. *) Inderdaad zijn wij zeer sober, als we eens vergelijken met Duitschland, waar heele redevoeringen worden geplaatst in doodsadvertenties zoo groot als een reclame van het een of andere mantelmagazijn, — wat al

*) Dergelijke advertenties zijn nog niet geheel en al uit ons land verdwenen. In de steden, zelfs de landstades plaatst men ze niet meer — ten minste met bij mijn weten. Maar in de meer afgelegen deelen van het platteland, o.a. in Friesland zijn ze nog niet vergeten. En zoo kan men b.v. in de Leeuwarder Courant nog van die wijloopige advertenties aantreffen, waarin na een pathetische smartontboezeming de dor-nuchtere mededeeling volgt dat de zaak op denzelfden voet wordt voortgezet.

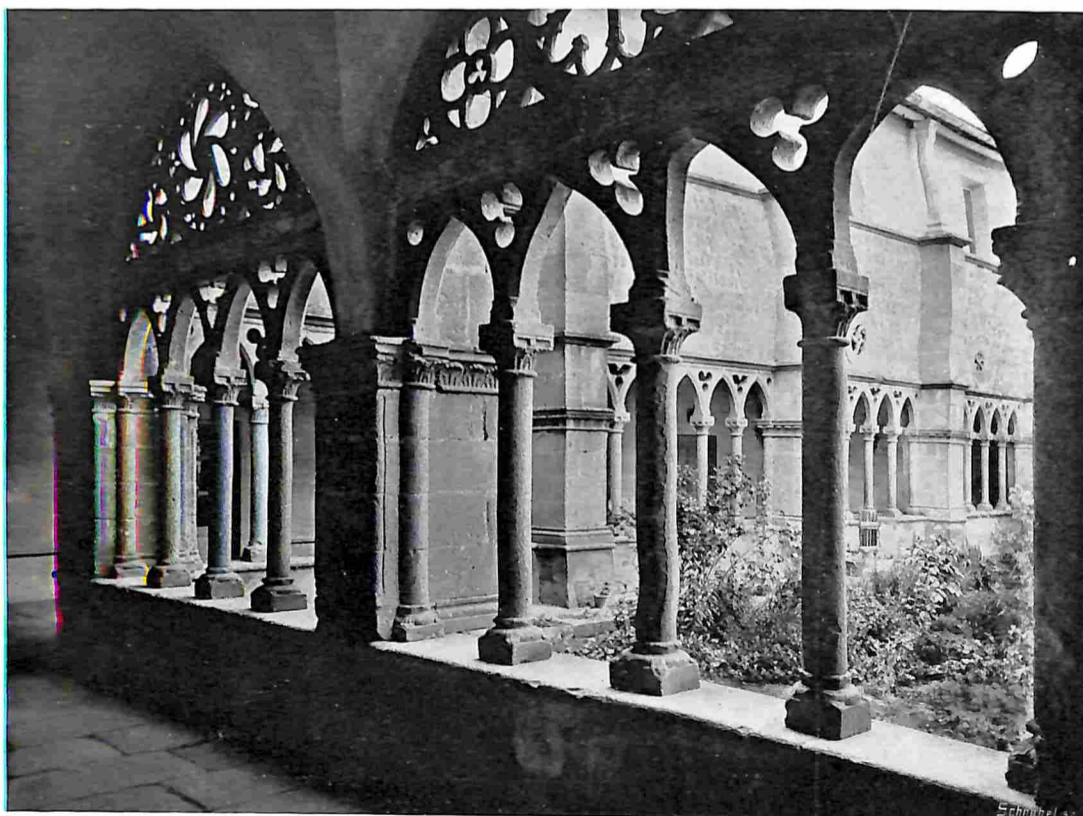

Foto Giacomo Brogi.

KLOOSTERGANG VAN DE KERK SANTA MARIA DELLA VERITA.

Foto Giacomo Brogi.

VITERBO. PLEIN SAN PELLEGRINO.

van de grootste annonces in onze bladen plegen te zijn.

Doch onze overgrootouders konden er ook mee overweg.

Wat zegt men b.v. van de volgende advertentie?

Onze hartelijk geliefde vader, de heer Simon de Leeuw, sedert November 1787 van zijnen post als Lector en Rector van het Gymnasium in 's-Gravenhage gerust hebbende, is heden in den ouderdom van bijna 82 jaren in de eeuwige rust ingegaan.

Met dankerkentenis hebben wij zijn Eerw. tot zulk eenen voor ons en de onzen zeer nuttigen en aangenaamen hoogen ouderdom zien opklimmen; echter gevoelen wij het gemis van dien waardigen en liefderijken vader, van wiens verscheiden wij berigt geven aan Vrienden en Bekenden, zoo buiten als binnen de stad.

Leyden de 28 July 1813. Margaretha de Leeuw,
wed. van den WelEd. Heer H. C. Serrurier,
Jacomina Adriana de Leeuw.

Aan een mededeeling waaraan de betrokkene was overleden liet men 't vaak ook niet ontbreken. Bij kinderen stond herhaaldelijk dat ze waren overleden als gevolg van stuipen, welke op haar beurt weer 't gevolg waren van „het doorkomen der tanden”. Stierf een vrouw in het kraambad, dan deelde de man dit mede in soms zeer bloemrijke bewoordingen, soms zelfs op 'n wijze als wij het niet graag meer zouden doen. En bij oude menschen ontbrak nooit het verval van krachten, zooals 't ook heet in de volgende advertentie, d.d. Schoonhoven 15 Oct. 1813, van Hs. de Weker-de Groot en F. de Groot: Onze geliefde Zuster Aafje de Groot wier nagedachtenis steeds bij ons in zegening zal blijven, heeft, na een verval van krachten, in den ouderdom van ruim 63 jaren, hedenmiddag, dit zorgen kommervolle leven verwisseld, met een eindelijken gelukstaat.

Di' zijn echter nog betrekkelijk zeer sobere advertenties. Slechts al te vaak werd de doodsmededeeling een geheele gezinshistorie, waarin niet de geringste bijzonderheid werd over 't hoofd gezien. Vaak was ze tegelijk advertentie en gemengd bericht, met dit onderscheid alleen dat dit laatste als advertentie betaald en niet door de redactie geplaatst werd.

Van het eerste genre geven we 't volgende staaltje. Te Rijssel is 8 Jan. 1813 de vrouw van den adjudant-kommandant Massabeau, die niet vergeet er zijn titels van ridder des rijks, officier van het legioen van eer, bij te voegen, overleden. Hij geeft daar dan ook op de volgende wijze bericht van: Het is met de grootste droefheid dat ik mijne nabestaanden en vrienden kennis geve, dat

op den 8 dezer, des morgens ten twee uren, te Rijssel, departement du Nord, overleden is, mijne waarde en veel geliefde Echtgenoot, Jacqueline Margueritte van Berckel, aan de gevolgen van eene borstziekte, na eene bedlegering

van slechts 48 uren. Gedurende eene gelukkige vereeniging van 17 jaren, heeft zij steeds mijn geluk en dat van haar huisgezin uitgemaakt: als eene goede echtgenoot, eene teedere moeder en eene uitstekende vriendin, verdiende zij door hare deugd en beminnelijke hoedanigheden eene algemeene achting: de ongelukkigen verliezen in haar eene wel-doenster en allen storten een traan op haar graf. Elk, die mijne opregte en teedere verknochtheid voor deze beminde echtvriendin kent, zal het verlies beseffen, dat ik lijde en mijne wanhoop die het veroorzaakt; ik verzoek dus, dat men dezelve niet vermeerderde door het toezenden van rouwbeklag.

Van het andere genre — de advertentie-fait divers het volgende typische voorbeeld, d.d. 10 Juli 1813 Utrecht, opgesteld door, of namens H. M. Lix Raaven, weduwe Van Beuningen. 't Is een lang epistel en luidt: Diep getroffen moet ik aan onze nabestaanden het treurig berigt geven dat mijn waarde Echtgenoot Johannes Jacobus van Beuningen Predikant der Hervormde Gemeente te Harlingen heden morgen in den bloeyenden leeftijd van bijna 30 jaren, aan het huis zijner ouders, overleden is. Wij waren voor weinig tijds met onze beide kindertjes overgekomen, om hen, en onze verdere aanverwanten te zien; maar verblijdden ons nauwelijks in dat genoegen,

of hevige zenuwkoortsen grepen hem aan, en namen dagelijks zoo toe, dat hij eindelijk voor derzelver kracht bezweek. Hij rust dan nu van zijne arbeid, verwachtende de barmhartigheid van onzen Heer Jezus Christus teneeuwigen leve. Zijne gemeente, vrienden, aanverwanten, en ouders verliezen in hem veel, maar ik met mijne twee kleine kinderen *Alles*. God sterke mij en de onzen in deze moeyelijke beproeving, leere ons onderworpen, hoewel wenend, zeggen *hemelsche Vader Uw wil geschiede!* en troost ons door zijnen H. Geest, op dat de noop des beteren levens onze grievende smarten verzachte; van de deelneming onzer vrienden houden wij ons verzekerd, en bevelen ons in hun aandenken en gebeden.

Al moeten we onwillekeurig glimlachen over de verbazende breedsprakigheid en over 't feit dat in die dagen de innigste gevoelens zoo maar „in de krant” werden gezet — iets waar we ons nu wel voor wachten bij dergelijke advertenties — er trilt toch in deze annonce een diepe innige smart.

Maar laten we niet steeds bij de droefheid verwijlen.

Honderd jaar geleden namen echtgenooten, wien vrouwlief het in haar uitgaven, nog wel zonder hun medeweten, al te gortig maakte, reeds hun toevlucht tot het nu nog gebezigde middel. Ze waarschuwden in de courant. En die advertenties verschillen in woordenkeus zoo goed als niet van de huidige. Men kan

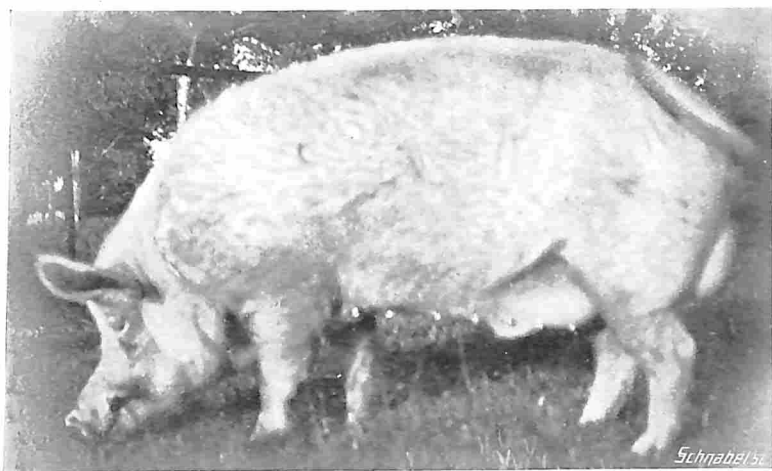

Foto Giacomo Brogi.

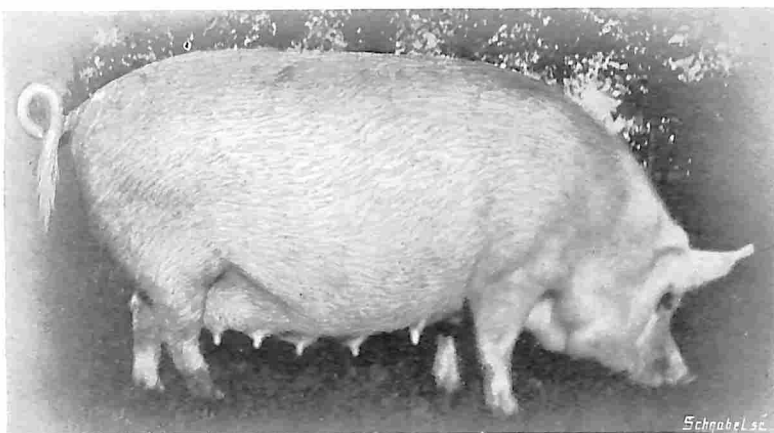
PLEIN SAN PELLEGRINO MET HET PALEIS ALEXANDER (XIIIE EEUW.)

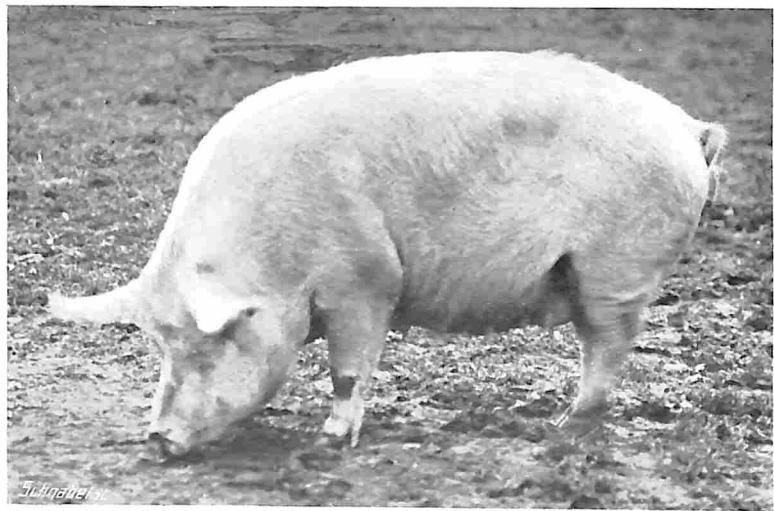
PAUWEN'S GROOT-YORCKSHIRE BEER,
14 MAANDEN OUD.

PAUWEN'S GROOT-YORCKSHIRE BEER,
EEN JAAR OUD.

PAUWEN'S GROOT-YORCKSHIRE BEER,
TWEË JAAR OUD.

PAUWEN'S GROOT-YORCKSHIRE ZEUG,
WIERP ZESMAAL BINNEN DRIE JAREN TE ZAMEN
102 BIGGEN.
EEN NEDERLANDSCHE RASVEE-FOKKERIJ.

zich zelf overtuigen door de annonce van Emmanuel Uurbanus d.d. 12 Jan. 1813, waarin deze verzoekt, aan zijne vrouw geen Gelden of Goederen af te geven, want hij zal daarvan geen betaling doen.

De tanden- en kiezentrekkers kenden ook drommels goed de waarde der publiciteit. Zoo verwittigde H. Hartloper, op de Gevulde gracht 345 te 's Gravenhage, „het geëerd publiek, dat hij buiten de behendigheid van het trekken der kiezen en tanden, het geheim bezit, van Tand en Kiezen in te zetten, welke de natuurlijke gelijk zijn, zoowel in het gebruik, als in sieraad, en van welker langdurige deugd, onveranderlijkheid en ligtheid van specie, men ten overvloede kan overtuigd zijn”.

En Simon Nathan Dentz, geëxamineerd en geadmitteerd Mond-, Kies- en Tandmeester, nam „met eene ongemeene gewindheid en bijna zonder pijn de pijnverwekkende Kiezen en Tand en uit, ook dubbele of zoogenaamde Wolfstanden, al waren ze afgebroken of afgerot... Hij „maakt zwarte tanden zoo wit als ivoor, rangeert de tandjes der kinderen en verricht verder wat tot nut en sieraad aan de mond en tanden kan en moet worden gedaan”.

In deze dagen denken we bij zoo'n aangekleede advertentie al heel gauw aan een kwakzalver. Dat behoeft deze wel ter tale zijnde tandmeesters volstrekt niet geweest te zijn. Maar wel was 't — en zoo straks zal ik zeggen waarom — meneer J. van Wijk, volgens zijn advertentie „gewezen Chirurgijn-majoor van de Armee, thans Med. Doctor” te Delft, die „wetende dat vele menschen, meest kinderen, welke aan Hoofdzeer laboreren het zij goed of kwaadaardig, volgens gewoonte zich op eene pijnlijke manier het hair uit het hoofd laten trekken met plijsters er op te leggen, zamengesteld uit pek, hars, etc., waarvan sommige kale hoofden behouden, anderen hetzelfde gebrek wederom krijgen, en enkelen genezen worden, dat nu deze ziekte origine neemt uit een ongesteldheid van 't ligchaam, en die wel bijzonder in de klieren huisvest, blijkt, dat, wanneer men de haren uit het hoofd rukt, het gebrek nog inwendig in het ligchaam verborgen blijft; geen genees- of heilkundige heeft zich nog immer ontfermt voor dit ongelukkig gebrek geneesmiddelen te beproeven, daarvoor geschikt zijnde” — de zin loopt allermiserabelst of beter gezegd loopt niet, maar dat blijft voor W's rekening — het niet ondienstig heeft „geacht aan een ieder te verwittigen, dat dit gebrek op eene veilige wijze wordt genezen, door in en uitwendige middelen, welke niet alleen beproefd zijn aan een aantal van kinderen en menschen van meerder jaren, ja zelfs bijna zestig jaren oud, maar steunen ook op grond van ontleed en ziektekundige kennis. Die geven dan, hetzij jong of oud, welke van deze ziekte willen geholpen worden, zonder pijnlijke trekking te ondergaan, al is het jaren verouderd, kunnen staat maken binnen den tijd van 3, 4 of 5 weken, naar mate de uitgestrektheid der ziekte, radicaal genezen te worden, zonder dat het gebrek ooit wederkomt, of zich op andere deelen plaatst, zonder verlies zelfs van een haar, zullende het inwendige gestel gezonder zijn dan te voren. Men adresseere zig te Delft, aan den Med. Doctor J. van Wijk”.

Waarom ik hem een kwakzalver noem? Niet omdat hij zoo'n belachelijk opgeschroefde advertentie plaatste. Maar... de man bofte niet. Want twee dagen, vóór zijn advertentie verscheen in 't „Journal du département des Bouches de la Meuse” van 1813, stond daar de officieele lijst in van alle geneesheeren, officieren van gezondheid, chirurgen, vroedvrouwen en heelmeeesters in Zuid-Holland. In totaal 813 namen. Noch onder de chirurgen, noch onder de officieren van gezondheid, noch onder de geneesheeren is zijn naam te vinden. Van Wijk tooide zich dus om vertrouwen te wekken met titels welke hem niet toekwamen. Dat is echte kwakzalversmanier.

De advertenties uit die dagen leeren ons soms merkwaardige dingen. Zoo b.v. op 't onderwijsgebied. De onderwijzers in Den Haag, met enkel de hulpacte, kunnen tegenwoordig van f 600 tot f 1500 komen. Wat zeggen ze wel van de bezoldigingen nu honderd jaar geleden, toen Steenwijk een onderwijzer van den 3en rang salarieerde met 300 francs en emolumenten; Sassenheim hem 100 gulden gaf benevens schoolgelden en vrije woning; Honsholredijk voor een onderwijzer 2e of 3e rang voldoende vond 100 gulden, vrije woning en 't schoolgeld van 70 à 80 kinderen?

Toen Hendrik-Ido-Ambacht een schoolmeester — tevens koster en voorzanger in de Gereformeerde kerk — honoreerde met f 165 vast tractement, behalve de emolumenten van doodgraver, vrije woning van een voor eenige jaren nieuw gebouwd Huis met fraaie Tuin daarbij?

Grappig is 't, uit een advertentie gewaar te worden hoe treurig het nog gesteld was met het anatomisch onderwijs. 28 Jan. 1813 stond in het „Journal” de advertentie: Door de tuschenkomst der onverwachte ontlasting in den dampkring zal de demonstratie op het Theatrum Anatomicum heden (Donnerdag) niet plaats kunnen hebben tot nader berigt”. Wat met andere woorden wil zeggen dat, excuseer, door den dooi het beschikbare lijk was ontbonden.

'n Groot onderscheid met tegenwoordig vormt de opvatting welke uit de volgende advertentie spreekt: „Bij vonnis van de regtbank van correctie politie, zitting houdende te Rotterdam en dato den zevenden September achttienhonderdertien, is Cent Spruit, oud vijfendertig à zesendertig jaren, geboren en wonende te Maassluis, van beroep koopman in vee, verklaard te

zijn eenvoudig bankroetier en als zoodanig gecondemneert tot eene gevangenis van eene maand, in een huis van correctie als mede in de kosten van den processie".

Bankroet slaan een schande, bankroetier voor straf in de gevangenis gestopt. Kom dáár nu eens om? zou oom Stastok vragen.

Ten slotte nog een buitengewoon fraai exemplaar van een overlijdensadvertentie. 't Is een Duitsche, uit de „Lippstädtsche Zeitung" d.d. 10 April 1795. Ze is een wijsgeerige beschouwing in optima forma, en bevat — een zeldzaamheid ook nu nog — niet een jammerklacht over het verlies, maar de verklaring dat „het eigenlijk goed is zoo". Ze luidt:

De trouwe gezellin van mijn leven, Anna Theodora, geboren Bastians, met wie ik bijna 20 jaren menige Zephir en storm doorstond en wie ik dan recht duidelijk maakte, dat dit alles harmonisch in de reeks der dingen paste, werd gisteren door onzen Schepper tot een vreugdefeest genoodigd, dat eeuwig zal duren; nadat ze nog voor weinig weken met Simeons vreugde haar eersten kleinzoon elastisch aan haar verdorden boezem had gedrukt, hem met haar verwelkte lippen teeder had gekust en zoo dezen nieuwen wereld- en hemelburger naar grootmoederlijke zede, vreugdedronken had verwelkomd. Haar lichaam werd reeds verleden jaar Augustusmaand tot deze reis op haar 59e jaar, eerst door een zeer smartelijke dysenterie en daarna door een volledige uittering, vergezeld van veel lijfsnadeel, bereid gemaakt. Gesierd met alle deugden der oeconomische huisvrouwen, ruste haar hulsel zacht in het graf; in het Elyseum hoop ik me eens met haar achtergelaten 4 kinderen dicht aan haar zijde te dringen. Daar ik zelf niet zeer bedroefd ben, dat een lang gekwelde dulderes hier beneden, die bij een ijzeren natuur onder den last van 't hardste lijden eindelijk haar hoofd rijgt; en dan eerst tot de waarlijke onsterfelijkheid geboren wordt, verzoeke ik heel natuurlijk zoo beleefd mogelijk van alle betuigingen van medegevoel van mijn verwanten buiten de stad en vrienden verschoond te blijven.

Essen, 3 April 1795.

Zacharias Bädkei.

CAREL HANSEN.

EEN NEDERLANDSCHE RASVEE-FOKKERIJ.

II. (Vervolg van blz. 46.)

HET rundvee van den heer Pauwen is op solide basis gefokt. Als uitstekend veekenner was de heer Pauwen in staat, viermaal achtereenvolgens te Leeuwarden, op de groote stamboekkeuring, een goeden, jongen stier te koop, en telkenmale bleek dat hij des morgens eene goede keuze had gedaan, want iederen keer kreeg de door hem gekochte stier des middags den eersten prijs.

De heer Pauwen heeft thans een prachtigen stal vee, waarbij koeien, die, per lactatie-periode, op de 6000 liter melk geven, met een vetgehalte van ± 3.40 . Alles is stamboekvee, waarvan meerderen zijn ingeschreven met op of bij de 80 punten. Alle runderen zijn zuiver donkerzwartbont met kol, witte beenen en half witten staart, fijne, halvemaanvormige, horizontaal geplaatste horens met zwarte punten.

Voor kalfstieren, uit deze collectie koeien gefokt, wordt graag f 300.— à f 400.— gegeven, en pracht-exemplaren worden met f 700.— betaald.

Dat iemand, die het type-Pauwen kent, zich daarin niet vergist, kan blijken uit het volgende feit: Bij eene in Doesburg gehouden tentoonstelling — jaren geleden — stonden een paar juryleden vóór den ingang van het terrein te praten.

Er werd juist een stier aangebracht en een der juryleden zeide: „Daar komt een stier aan van Pauwen."

De anderen vroegen hoe hij dat wist.

„Dat zie ik dadelijk aan het type", was het antwoord.

Dat vonden de anderen wel wat kras en na wat over en weer praten werd er ten slotte gewed om een fijne flesch.

Toen den geleider van den stier gevraagd werd van wien de stier was, luidde het antwoord: „van Pauwen"!

Van al zijne fokdieren zijn de varkens en schapen het meest uniform van model en wellicht ook het meest gezocht. De schapen hebben een diepe borst, breede gevulde schoft, sterke, zeer dikke rug, machtige ribbenwelling en lendenen en een klein, droog hoofd met prachtige vollen kuif. De wol is lang, zacht en zilverwit. De sterke breede beenen zijn tot de klauwen bewold. Bij de 10 stuks, ongeveer éénjarige rammen, die de heer Pauwen voor zijne villa had loopen, waren er onder, die 140 kilo wogen, en met gemak een volwassen man konden dragen.

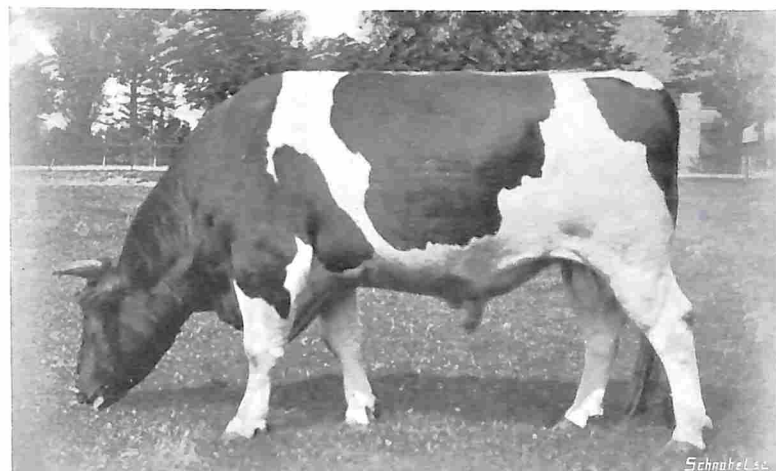
Men zal niet gemakkelijk op eene boerderij in ons land een kudde schapen vinden van zulk eene hooge kwaliteit en eenvormigheid als de Lincolns van den heer Pauwen.

En hoe gaarne ook de jonge fokvarkens van dezen stal worden gekocht, bleek weer op de Haagsche tentoonstelling, waar de heer Pauwen o. a. een zeug met 13 biggen exposeerde, die tot de besten in hunne klasse behoorden.

Toen bekend werd dat de biggen te koop waren, werden ze, nog tijdens de tentoonstelling te zamen voor f 400.— verkocht. Ze waren nog geen zes weken oud. Dat is succes en de hoogste waardeering van het publiek tevens; 't bewijst dat meerderen

MAGNA, N.R.S. No. 4419, GEB. 18 OCTOBER 1906.
INGESCHREVEN MET 80 PUNTEN OPBRENGST IN 273
DAGEN 3862 K.G. MELK, MET 3.94 VETGEHALTE.
EERSTE PRIJS NIJMEGEN 1912.

TWEE-JARIGE STIER.

TWEE-JARIGE DRAGENDE VAARS.
EERSTE PRIJS NIJMEGEN 1912.

TWEE-JARIGE DRAGENDE VAARS.
EEN NEDERLANDSCHE RASVEE-FOKKERIJ.

de fokdieren van den verkiezen. In vele jaren geleden zijn succesvol eenige jonge beeren in Pauwen's stal verzonden naar de grootste fokkerijen in Duitsland. 't Is best mogelijk, dat de afstammelingen ervan nu terugkomen als z.g. „Duitsch Edelzwijn” of „Veredeld Landvarken”. Een Engelsch grootgrondbezitter kocht in één koop 30 biggen, bewerende dat hij ze prefereerde om hun vruchtbaarheid, fijnheid, sterke constitutie en zwaarte.

De huisvesting der dieren laat niets te wenschen over; de stallen zijn ruim en hoog, goed verlicht en geventileerd.

Er zijn vaste standen voor 35 koeien, 30 stuks jong vee, 10 paarden en ruime boxen van 5 x 6 M. voor jonge hengsten. Een 12 P.K. motor zorgt voor elektrische verlichting en drijfkracht en vult de waterleiding.

De heer Pauwen is sedert ruim 30 jaren te West Pannderden gevestigd. Zijne verdiensten werden het eerst erkend door zijne benoeming door den President der Fransche Republiek, tot ridder in de orde der „Méríte Agricole”. Onze regeering schonk hem het ridderkruis in de Orde van Oranje-Nassau. Hij verwierf in die 30 jaren meer dan 1700 eerste prijzen op tentoonstellingen en concoursen en zijne fokdieren zijn, behalve in Nederland, in België, Duitsland, Frankrijk en zelfs in Noord- en Zuid-Amerika bekroond.

Hoewel de last der jaren den heer Pauwen geenszins drukt, laat hij, bij den grooten omvang van het bedrijf, de leiding daarvan grootendeels aan zijn zoon, den heer J. W. L. M. Pauwen over, die, gelijk van zelf spreekt, een uitmuntende leerschool doorloopen heeft onder de bevoegde leiding van zijn vader.

Er komen zeer vele bezoekers uit verschillende landen te West-Pannderden, zoowel om de inrichting en het bedrijf te zien, als om zaken te doen.

Twee jaar geleden kwamen er 150 Engelsche en dames heeren en lieten geen plekje onbezocht, vooral de dames niet.

Daar het huis alle gasten niet kon bevatten, werd aan lange tafels in de open lucht gedejeuneerd en de bezoekers getuigden openhartig: „*We never thought to find so charming a place*”.

Een betere aanbeveling om den heer Pauwen een bezoek te brengen, is moeilijk te geven.

A. J. G. VAN MERKESTEIJN.

EEN KWELGEEST.

(Slot.)

ZOO heeft men te San Diego, een stad in Texas, in alle waterbekkens grootere of kleinere raderen aangebracht, die door kleine windmolens gedreven worden: muggen komen daar thans zoo goed als niet meer voor.

Een Fransch geleerde, professor Galli, die een bijzondere studie van dit onderwerp heeft gemaakt, komt tot de conclusie 1), dat het weliswaar onmogelijk is de steekmuggen geheel uit te roeien, doch dat alle maatregelen, tot vermindering van hun aantal genomen, uit een hygiënisch oogpunt van zeer groot nut zijn. Professor Galli legt er eveneens den nadruk op, dat de strijd van

EEN-JARIGE RAM, PAUWEN'S LANGWOL LINCOLN RAS.

TWEE-JARIGE RAM, PAUWEN'S LANGWOL LINCOLN RAS.

den enkeling tegen deze bloedzuigers nooit meer dan middelmatige resultaten kan opleveren.

Een uitstekende helper in den strijd is de uit Australië afkomstige Blauwe Gomboom (*Eucalyptus globulus*). In warmere, waterrijke streken, b.v. in Italië, waar hij in 't wild groeit, heeft men met dezen boom, die ongehooflijk veel water absorbeert, reeds menig moeras drooggelegd en zich daardoor van muggen en malaria bevrijd. Maar ook bij ons kan men zich van dezen boom met goed gevolg als wapen tegen de muggen bedienen, daar zijn, voor ons menselijk reukorgaan streeklende geur ten zeerste door de muggen is gehaat. In een zonnige slaap- of kinderkamer kan men hem gemakkelijk kweeken; hij is hier van onschatbare waarde, want hij houdt niet alleen de lastige muggen verre,

maar hij maakt ook allerlei ziektekiemen onschadelijk. Waar veel zon ontbreekt kan men ook Eucalyptusolie sprenkelen, dit helpt tenminste voor één nacht.

Ongelukkig echter gewennen de teere mugjes mettertijd wel aan dergelijke middeltjes. In Parijs en Noord-Frankrijk is kaja-poetolie voor muggen van doodelijke werking, in Zuid-Frankrijk en Italië echter helpt het niets. Vermoedelijk houdt dit verband met de soort, waarmee men te doen heeft. Het verdampen van insectenpoedertinctuur boven de lamp doet weliswaar alle muggen terstond verdwijnen, doch niet iedereen kan den scherp geur verdragen. Wie zelf niet vatbaar is voor tocht, kan deze als het eenvoudigste en goedkoopste middel tegen muggen aanwenden, daar zij niets meer haten dan in beweging zijnde lucht. Men kan dit buiten gemakkelijk waarnemen: waar een muggenzwerm „danst” is het volkomen windstil.

Ondanks alle voorzorgsmaatregelen worden toch sommige menschen door muggen gestoken, terwijl anderen, die in dezelfde kamer verteeven, van elken muggensteek verschoond blijven. Bij hun bloeddorst zijn de muggen namelijk ook nog fijnproevers, wien de eene soort bloed beter smaakt dan de andere. Zoo had een kind in een zomervakantie aan de Elbe voor een muggenmond zulk heerlijk bloed, dat het voortdurend onder dokters handen was en de heele familie ten slotte naar elders moest verhuizen.

Of in een streek veel of weinig muggen voorkomen, bemerkt men gewoonlijk eerst dan, wanneer onze uiterlijke schoonheid bij het ontwaken met een grooter of kleiner aantal muggenbeten verhoogd blijkt te zijn. Geest van salmiak, mentholspiritus en andere bekende middelen heeft men meestal niet dadelijk bij de hand, vooral wanneer men op reis is. Gelukkig bewijst zeep dezelfde, zoo niet betere diensten: hoe scherper deze is, d.w.z. hoe meer soda zij bevat, des te afdoender is haar werking.

Een werkelijk onfeilbaar middel tegen de muggenplaag heeft eenigen tijd geleden de heer Georg Bartmanne, inspecteur der visscherij te Wiesbaden, ontdekt, welk middel bovendien het groote voordeel heeft, niets te kosten. Ieder aquariumliefhebber kent de waterplant *Azolla*, de Watervaren, een uit Amerika afkomstig plantje, dat bij ons menigvuldig voorkomt. Haar voortplantingsvermogen grenst aan het ongelooflijke; enkele exemplaren zijn voldoende om in eenige weken een grooten vijver zoodanig met een rood gekleurd tapijt ter dikte van een hand te bedekken, dat van de heele oppervlakte van het water geen spoor meer is te ontdekken. Visschen en alle andere door kieuwen ademende dieren gedijen onder dit plantendek uitstekend, omdat hierdoor het water rijkelijk van zuurstof wordt voorzien, daarentegen kunnen muggenlarven en alle waterbewoners, die nu en dan naar de oppervlakte moeten komen om adem te halen, onder een *Azolla*-dek niet leven. Dit geeft zelfs nog het voordeel, dat de muggenwijfjes verhinderd worden, haar eieren op het water af te zetten.

Elk bezitter van een aquarium kan zich van de doeltreffendheid van dit middel gemakkelijk overtuigen. Is het water in het aquarium geheel met *Azolla* bedekt, dan brengt men door middel van een steekhevel muggenlarven onder het plantendek, dat zich na het verwijderen van den hevel oogenblikkelijk weer sluit. De muggenlarven zwemmen eerst vrolijk door het water rond; zoodra zij echter eenige malen naar de oppervlakte zijn gekomen zonder verse levenslucht te kunnen scheppen, worden hun bewegingen zwakker: zij zinken naar den bodem, stuip trekken nog wat en zijn gestikt.

Van Amerikaansche zijde werd in 1906 kopersulfaat aanbevolen: muggenlarven sterven in water, dat op 10—20 liter 1 gram koperzout bevat. Een zoo sterke oplossing is echter ongeschikt als drinkwater en tevens zeer nadeelig voor visschen. De mensch kan 40—80 milligram koperzout, dat is dus 1 tot 2 L. van een oplossing van 1 gram zout in 25 L. water per dag verdragen, zonder daarvan schadelijke gevolgen te ondervinden. De sterkste vischsoorten verdragen oplossingen van 1 gram koperzout in 50 L. water, de zwakste echter sterven reeds van 1 gram in 700 L. water.

Algeheele verdelging is echter niet met kunstmatige middelen

WAT ER OVER IS VAN HET SLOT LIESVELD.

te bereiken, doch alleen met die, welke de natuur zelf aan de hand doet. Als zoodanig zijn reeds genoemd: in de eerste en voornaamste plaats de vogels, verder salamanders, kikvorschen, padden, enz. Doch voor verdelging der muggenlarven en -popen zijn ook verschillende waterbewoners uitstekend geschikt, zooals uit talrijke proeven afdoende is gebleken. In Italië heeft men proeven genomen met twee uit Australië ingevoerde visschen, n.l. *Pseudomugil signifer* en *Galaxias Scriba*. In 1906 had Terni daar te lande reeds aanbevolen, inheemsche eetbare visch, voornamelijk karper, paling en zeelt, aan te kweeken voor dit doel 2).

Op Barbados 3) kweekt men sedert 1905 van Gouvernementswege in het groot een uit West-Indië afkomstig vischje, daar „Million” genaamd (*Heterandria s. Girardinus poeciloides* de Filippi).

In Suriname vindt men in bijna alle kreekjes kleine vischjes, bekend onder den naam „Tiddo-birre” *Heterandria s. Girardinus Guppii* Günther 4), een diertje, dat verwant is aan de soort, die in Barbados gekweekt wordt. Deze vischjes houden zich bij voorkeur aan de oppervlakte van het water op („top-minnows” zeggen de Engelschen) om daar hun prooi te bemachtigen, bestaande, behalve uit allerlei kleine waterdiertjes, voornamelijk uit muggenlarven en muggen, die opgehaapt worden, als zij zich op het water neerzetten om eieren te leggen. Van de activiteit dezer vischjes kan men een denkbeeld krijgen wanneer men weet, dat zij larven ophappen zoolang er ruimte in hun maag en bek is; dan moeten zij wachten tot de eerst verzwolgen larven verteerd zijn, waardoor die in den bek opschuiven om hetzelfde lot te ondergaan en dan beginnen zij weer tot alle ruimte vol is gepakt. Zoo verdwijnen in weinige dagen honderden larven.

Van deze natuurlijke vijanden der muskieten heeft men op Hawaii practisch gebruik gemaakt. Volgens D. L. van Dine 5) richtte het „Citizens Mosquito Committee” tot den gouverneur het verzoek de commissie een subsidie van f 3600 te verleen tot het invoeren van „Top-minnows” uit het Zuiden der Vereenigde Staten (Texas). In 1905 werd dit bedrag toegestaan en in hetzelfde jaar kwamen ongeveer 420 exemplaren der drie soorten *Mollienesia*, *Gambusia* en *Fundulus* in Hawaii aan. Zij vermeerderden zich in korten tijd tot honderdduizenden en konden over de verschillende eilanden dezer groep verdeeld worden. Overal, waar zij uitgezet werden, zuiverden zij haar nieuwe woonplaatsen van muskietenlarven en -eieren, zoodat de proef uitstekend slaagde.

In Algerië tenslotte bewijst een eveneens tot de familie der Tandkarpers behoorend vischje, de *Cyprinodon calartanus* C. V., onschatbare diensten aan de bestrijding van malaria, gele koorts en andere ziekten door de verdelging van muggenlarven, terwijl in geheel Oost-Afrika een lid derzelfde familie, de *Fundulus melanospilus* 6) een krachtige helper is in den strijd tegen dit ongedierte.

L. F. HOOGSTEDEN.

1) Vgl. „Manuel pour la lutte contre les moustiques.

2) Vgl. „Visschen als muskietenverdelgers” door D. G. J. Bolten. Bulletin No. 19 (Juli 1909) van het Departement van Landbouw in Suriname.

3) Vgl. „Millions and Mosquitos” bij H. A. Ballou M. Sc. Pamphlet Series No. 55, Imp. Department of Agriculture for the West Indies, 1908.

4) Vgl. „Visschen als muskietenverdelgers”.

5) Vgl. Hawaii Agricultural Experiment Station: Press. Bull., 20 Juli 1907.

6) Vgl. „Natur u. Offenbarung”, 55r Band, 6es Heft.

HET SLOT LIESVELD.

WILD giert de wind over de velden en door de boomen. En het water der anders zoo vredige, rustige Lek wordt opgezweept tot hooge schuimgolven, woest klotsend tegen dijken, kaden en steigers. Hooger en hooger stijgt het water, het bereikt de deuren der „buitenhuizen”, het stroomt naar binnen en de bewoners zien zich genoodzaakt, naar de bovenkamers te vluchten. Maar verder dan de „buitenhuizen” komt het water ook niet. Het menschelijk vernuft stelde perk en paal aan zijn macht. Het legde dijken, zware dijken, die tot nog toe bestand bleken tegen de woedende kracht van onzen eeuwenouden vijand en — vriend.

Niet alzo den 25^{en} December van het jaar 1720. Toen brak hij zich met onweerstaanbaar geweld een weg door de hem gelegde hinderpalen. Niets was er, dat hem in zijn woeste kracht kon stuiten. Polders liepen onder, vee verdrook, menschen vluchtten naar hooger gelegen

plaatsen. Eén dier plaatsen was het Oude Liesveld. Meer dan 150 menschen vonden er tijdens die overstroming een onderkomen.

Wanneer we van Groot-Ammers af een kwartiertje ongeveer oostwaarts loopen, komen we bij het zoogenaamde slot Liesveld. Iedereen kan het u hier wijzen, want iedereen weet het. Maar lezer, stel u niet te veel voor van het slot Liesveld.

Een oud, kaal gebouwtje ziet ge, niets meer. Verborgens achter het wilgenhout, vindt ge aan de westzijde het overblijfsel van een dikke muur. Dit is misschien van buiten het eenige, dat op vroegere grootheid wijst.

In het kasteel is echter meer te zien. Daar bevinden zich diepe kelders. Ik heb verschillende personen gevraagd, of men in die kelders nooit iets gevonden had. En wat was het antwoord? „Men durft er niet in afdalen, omdat er schadelijke gassen uit opstijgen”. Welke zijn die gassen? Misschien is het koolzuur; want een vlam blijft er niet doorbranden. En die diepe kelders? Zouden het onderaardsche kerkers zijn? Ik heb de meening wel eens hooren uitspreken, dat ze misschien behoorden tot een geheime onderaardsche gang, die zich vroeger bij vele kasteelen bevond. Of 't waar is, weet ik niet. Misschien zou een ernstiger onderzoek hier uitwijzing doen.

In den grond bij het kasteel heeft men munten gevonden, waarvan sommige op Friesche afkomst schijnen te wijzen.

Dat hier Friesche munten gevonden zijn, wordt begrijpelijk, als we bedenken, dat slot en huis van Liesveld in 1636 met de hooge en lage heerlijkheid van Ammers-Graveland, van Gelkenes en Achterland aan graaf Willem Frederik van Nassau, stadhouder van Friesland, kwamen.

Van Liesveld vond ik nog eenige aantekeningen. Het is eene aloude Heerlijkheid, die in lateren tijd den naam baronie gevoerd heeft. De lage moerassige omstreken, waren met liezen en biezen begroeid, vandaar de naam. Volgens oude overlevering moet het slot Liesveld een der grootste en machtigste kasteelen van Holland geweest zijn. In 1042 werd het reeds gebouwd. Overigens vindt men van het slot weinig melding gemaakt.

HET SLOT LIESVELD IN DE ACHTTIENDE EEUW.

Alleen nog, dat het, zoo als we boven reeds zeiden, in 1740, bij een overstroming, diende tot toevluchtsoord van vele menschen.

Na dien tijd is het aloude gebouw bijna geheel afgebroken en de steenen er van dienden tot versterking der Lekdijken.

J. DE HAAN.

Bekroonde gevel te Delft.

DE hierbij afgebeelde gevel van het huis de Handboog aan de Koornmarkt No. 81 te Delft werd bekroond in den wedstrijd voor gerestaureerde gevels volgens het fonds F. M. Th. Gijsberti Hodenpijl aldaar. De uitreiking van de bekroning aan den eigenaar, den heer N. Rodenburg, geschiedde, terstond na de dies-redevoering van den rector magnificus, door Mr. Dr. J. C. Overvoorde uit Leiden, als voorzitter van de door de curatoren der Technische Hoogeschool benoemde commissie van beoordeeling. Na eene korte uiteenzetting van de statuten van het fonds, waaruit dit jaar de eerste bekroning geschiedde, wees Mr. Overvoorde op het groote belang van het behoud der goede voorbeelden van de oude nationale bouwkunst, en speciaal in Delft, waar de toekomstige architecten hunne opleiding zoeken. Uitvoerig werd stilgestaan bij de noodzakelijkheid van eene wettelijke regeling van de monumentenzorg, waarnaast het echter steeds van het meeste belang zal zijn, om bij de eigenaars zelf belangstelling voor de oude bouwwerken te wekken.

De bekroonde gevel werd geheel voor eigen rekening gerestaureerd door den bekroonde, den heer N. Rodenburg, die met groote bekwaamheid en toewijding de werkzaamheden leidde, die uitgevoerd werden naar de plannen van den heer Scheepens, architect aan het Rijksbureau voor monumenten te 's-Gravenhage. De gevel behoort tot de laat-gothische huizen uit de tweede helft der 16^e eeuw. Het fijne beeldwerk in de tympana bleef, op de wapens na, nog ongeschonden bewaard. De oude onderpui was reeds lang verdwenen en bij de restauratie heeft men de op zich zelf niet onverdienstelijke 18^e eeuwse onderpui behouden, daar overwegende bezwaren bestonden tegen het terugbrengen van de oude indeeling. De top was geheel verknoeid, doch gelukkig waren nog alle gegevens voor den herbouw aanwezig.

De gevel ziet er thans weder uit om nog vele jaren te trotseeren en tot sieraad te strekken van de schilderachtige Delftsche grachten.

HONDEN ALS VOEDSEL.

Algemeen wordt gedacht, dat de Chineezen zoo ongeveer de eenigen zijn die hondenvleesch voor voeding gebruiken. Minder bekend is 't echter, dat voor de bergbewoners van 't Noordelijk

geëmpaleerd raakte en belangrijke schade kreeg. Een proces volgde en het Hof te Amiens, uitspraak doende, veroordeelde Coquerel tot afbraak der volkomen nuttelooze, doch gevaarlijke bouwsels en tot vergoeding der aan Bayard's ballon toegebrachte schade.

G.

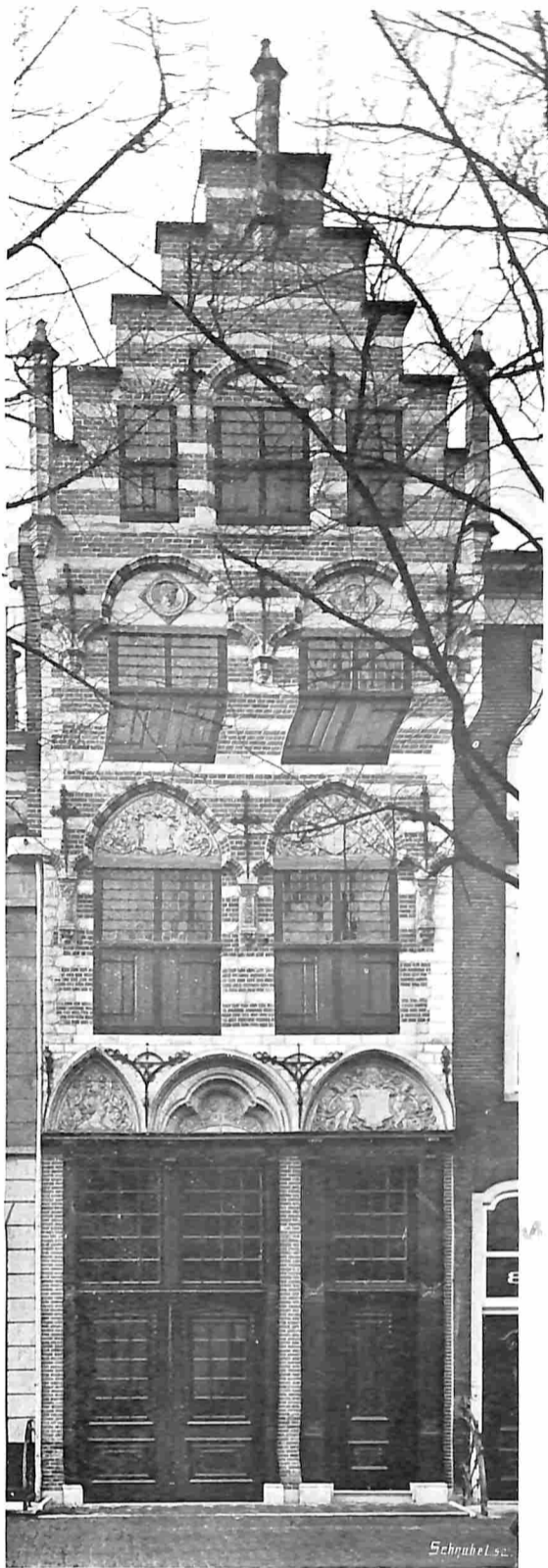

Foto C. Steenberghe

DE BEKROONDE GEVEL VAN HET HUIS
DE HANDBOOG TE DELFT.

deel van het eiland Celebes in onzen Indischen Archipel onze viervoetige huisvriend een bijzonder geliefkoosde spijs is. In het plaatsje Tomohon, gelegen aan den weg van Menado naar Tondano is op marktdagen min of meer geregeld hondenvleesch te krijgen. Vooral de bergbewoners, die door hun geïsoleerd wonen nog het meest achterlijk zijn, zijn er groote liefhebbers van. Het jongere geslacht heeft, dank zij het onderwijs en de invloed van Europeanen, met deze voeding afgedaan. Vooral op Europeesche honden is men bijzonder verzot, zooals schrijver en met hem meerdere personen tot hun groot verdriet hebben moeten ondervinden. Misschien speelt de goede verzorging ook een rol en eten zij liever het vleesch van een weldoorvoeden hond, dan dat van zoo'n mager kampongbeestje, dat zelf maar zien moet aan den kost te komen en van hun standpunt hebben ze dan wel gelijk, vooral nog wanneer daarbij komt, dat een gestolen beest niets kost. Bij feestelijke gelegenheden, huwelijksplechtigheden en dergelijke, schijnt de inlander zich graag aan hondenvleesch te vergasten.

K.

Van wie is de lucht?

Het gerechtshof van Amiens had onlangs einduitspraak te doen in een rechtskwestie, waarbij moest uitgemaakt in hoeverre een grondbezitter de lucht boven zijn aardse bezit als zijn vrije eigendom beschouwen mag. 't Was een geval dat buiten de bestaande bouwverordeningen viel. Toen Clément Bayard, de bekende fabrikant van aeroplans en bestuurbare ballons, zijn fabriek bij Compiègne oprichtte, maakte een gladder speculant zich door aankoop fluks meester van een stukje grond, een 1800 M². groot, dat op 90 meter afstand van den toegang tot de nieuwe fabriek gelegen was. Openlijk kwam hij er voor uit met dezen aankoop speculatie te beoogen, daar ongetwijfeld de fabrikant vroeg of laat hem winst bieden zou voor dat bezit. De laatste was hiertoe ook wel geneigd, doch niet om de fabelachtige prijs ervoor te geven, welke de eigenaar, Coquerel, vroeg. Om nu alle vliegproeven in de omgeving der fabriek te bemoeilijken en tot een gevaarvol ondernemen te maken en daardoor Bayard tot den koop te dwingen, ging Coquerel op zijn grondje torens bouwen van wel 16 meter hoog met een ijzeren stang van 4 meter lengte als spits. Tot eenig ander doeleinde bleken de gevaarten niet bestemd. Hij had daarmede in zooverre succes, dat den vorigen zomer een bestuurbare ballon op een zijner torens

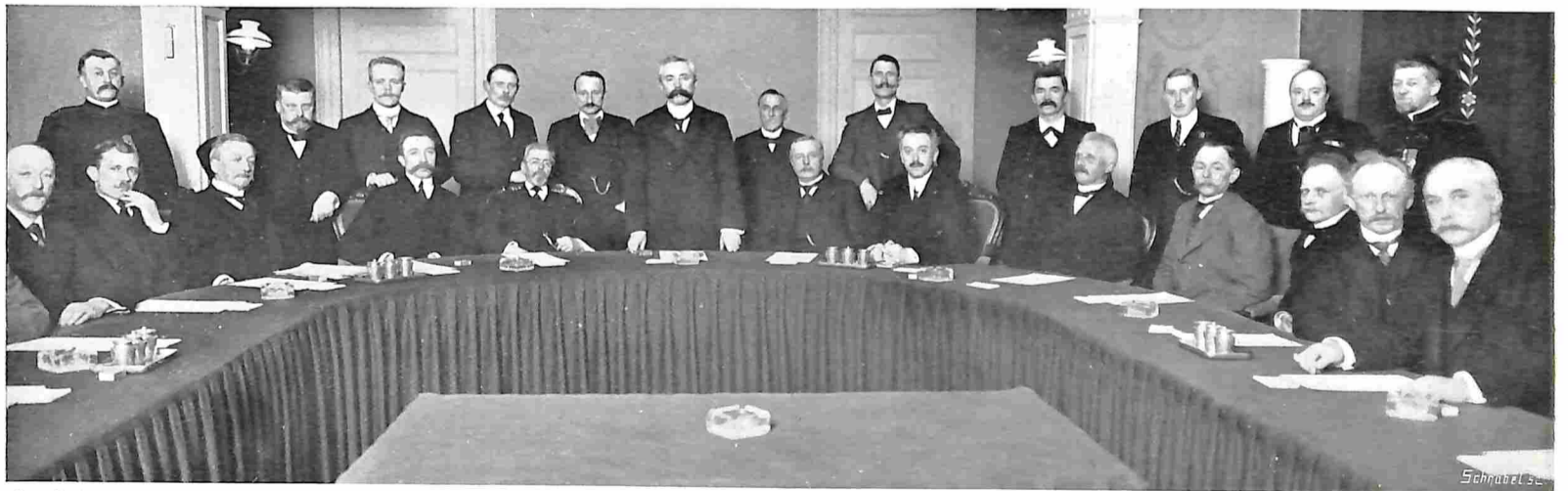

Foto-bureau „Argus”.

DE INSTALLATIE VAN ZAANDAM'S SOCIAAL-DEMOCRATISCHEN BURGERSCHAP, DEN HEER K. TER LAAN.

In het midden van links naar rechts: Van der Laan (wethouder), Donia (wethouder en loco-burgemeester), Ter Laan (staande), Kamphuis en Duys (wethouders).